

Veen: fragiele kampioen koolstof vasthouden

2 MAART 2021

De klimaatdiscussie heeft veen opnieuw in het middelpunt van de belangstelling gezet. Het slaat namelijk een berg koolstof op. Onderzoekers van de KU Leuven hebben becijferd dat de helft tot driekwart van de 230 miljoen ton koolstof in de Vlaamse valleibodems in veenpakketten opgeslagen zit. Omdat veen ook veel water vast kan houden, komt het ook in beeld als buffer tegen droogte én tegen overstromingen. Maar droog veen zet die koolstof ook weer vrij.

Lees meer over: [klimaat](#) [water](#) [natuur](#)

In het Limburgse Koersel (Beringen) wordt in de vallei van de Zwarte Beek – één van de laatste overblijvende veengebieden in Vlaanderen - al jaren aan het herstel van het veen gewerkt. Resultaat: een 'deinend perceel'. "Hier is het veenmos teruggekeerd", zegt Christof Van Ackere, consulent bij Natuurpunt. Als je veenmos samendrukt, stroomt het water eruit. "Een echte spons. Net wat we nodig hebben."

Uitdroging veen tegen gaan

Veen houdt niet alleen water vast, maar ook enorme hoeveelheden stikstof. En dat is zowel een zegen als een vloek. Veen dat droog komt te liggen - door drainage of klimaatverandering - slaat niet langer koolstof op, maar stoot CO₂ uit. Er wordt ook lachgas uitgestoten, een nog veel sterker broeikasgas.

Vertaald naar Vlaanderen: als het waterpeil in alle valleigebieden met een meter zou dalen, zou dat volgens de KU Leuven een uitstoot van 11 miljoen ton CO₂-equivalenten veroorzaken. "Bovendien ligt veel veen in Vlaanderen begraven onder andere grond", zegt professor geografie Gert Verstraeten. "Dat ligt daar voorlopig ongestoord, maar als de verdroging doorzet, kunnen ook die voorraden een CO₂-bron worden."

“ Als we de valleien laten uitdrogen, kan dat leiden tot 10 procent meer emissie

Gert Verstraeten - Professor geografie

Na eeuwenlange drainage is het vandaag dus alle hens aan dek. Het goede nieuws: volgens het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (Inbo) is zowat 70 procent (of 37.000 hectare) van wat de voorbije halve eeuw verdwenen is, mogelijk nog in ere te herstellen. Op voorwaarde dat er rigoureuze ingrepen gebeuren op het niveau van het hele omliggende landschap.

Water is sleutel tot herstel

Om veen te herstellen, is één ingrediënt van levensbelang: water. Het neerslag- en grondwater moeten ter plaatse gehouden worden, in plaats van het zo snel mogelijk af te voeren. In de Zwarte Beekvallei wordt ingezet op de beken. Die worden ondieper gemaakt. Door minder intensief te ruimen, houden de beekplanten namelijk meer water vast. “De grachten dempen we”, zegt Christof van Ackere. “We hebben al tien kilometer achter de rug, nog vijf te gaan.”

Nog een ingreep die zijn vruchten afwerpt: meanders creëren. “In de loop van de Zwarte Beek werden 35 meanders gecreëerd, ook die vertragen de afvoer van het water”, klinkt het. “Met alle ingrepen willen we komen tot een maximale schommeling van het waterpeil tien centimeter boven en tien centimeter onder het maaiveld.”

Nog zowat 20 procent van het valleigebied is in privéhanden. Daarop vind je paardenweiden of weekendhuisjes met een visvijver ernaast. Dat zijn allemaal hindernissen om tot een robuust veen te komen. “We proberen die door aankopen of ruilen in bezit te krijgen, maar dat lukt niet altijd vlot”, klinkt het bij Natuurpunt. “Veel eigenaars zijn gehecht aan hun lapje.”

“ Op dit moment valt je landbouwsubsidie weg als je land te nat staat. Daar is nog wat regelgevend werk nodig op Europees vlak

Katrien Wijns - Natuurpunt

Geen vergoeding voor landbouwgrond

“De plaatselijke landbouwers meekrijgen in het verhaal is nog lastig”, zegt Katrien Wijns, die het Europees project Care-Peat – waar ook de Zwarte Beek Vallei onder valt - in goede banen leidt. “Zolang ze er geen vergoeding voor krijgen, begrijpen we hun terughoudendheid. Op dit moment valt je landbouwsubsidie weg als je land te nat staat. Daar is nog wat regelgevend werk nodig op Europees vlak.” Natuurpunt pleit ook voor een Vlaams veenplatform, om alle betrokkenen rond de tafel te krijgen.

Over de koolstofopslag op de lange termijn bestaan nog veel onzekerheden. Professor Gert Verstraeten doet een poging tot prognose richting 2050. “We zullen nooit alle emissies op nul kunnen krijgen”, zegt hij. “Stel dat er 1 miljoen ton uitgestoten CO2 overblijft, dan compenseert de 100.000 ton die we in natte natuur zullen opslaan een deel daarvan. En dat terwijl niets doen, en de valleien laten uitdrogen, net tot 10 procent meer emissie kan leiden, vergeleken met onze huidige uitstoot.”

Potgrond bedreigt veen

Behalve drooglegging is er nog een gevaar dat veengrond bedreigt: potgrond. Een van de belangrijkste bestanddelen van potgrond is turf, die uit veengronden gewonnen wordt.

De winning (niet het gebruik) van turf is in veel Europese landen verboden, maar in Ierland, de Scandinavische landen, Rusland en de Baltische Staten gebeurt het nog volop. De turf gaat deels naar de plaatselijke energieproductie, en deels naar het maken van potgrond, ook bestemd voor andere landen.

Omdat dit een niet-duurzame grondstof is, zoeken de producenten naar alternatieven. In ons land was de Nationale Plantentuin in Meise een voorloper met het gebruik daarvan, zij kozen voor een mengsel op basis van kokosvezels.

“Hoewel de alternatieven bestaan, vind je nog te weinig winkels die potgrond aanbieden waar geen turf in zit”, stelt Katrien Wijns van Natuurpunt vast. “De consument is zich ook amper bewust van waar het vandaan komt en wat het nadelige effect is op natuur, biodiversiteit en klimaat.”

Bron: De Standaard

Beeld: VLM

VILT vzw

Koning Albert II Laan 35

1000 Brussel

Belgium

Contact

T • [0473 59 41 39](tel:0473594139)

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

screenreader.visit us on our twitter page: https://twitter.com/vilt_nieuws

screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>